

๕๙

เส้น ทาง

จ อ ม ป ร า ช ญ์ (๙)

เมื่อจิตไม่เศร้าหมอง

มีความพอใจ สุกดีก็เป็นอันหวังได้

เส้นทางจอมปราษฎ์ (๙)

๕๑๖

การดำรงชีวิตอยู่ในโลกนี้ นอกจากจะทำมาหากินแล้ว ต้องสั่งสมบุญบารมี ควบคู่กันไปด้วย บุญกุศลที่สั่งสมไว้มาก จะคอยหล่อเลี้ยงใจให้ชุ่มชื้นเบิกบานผ่องใส และกลั่นตัวกันเป็น ดวงบุญที่สุกใสสว่าง ติดแน่นอยู่ศูนย์กลางกาย ถ้าหากเราสั่งสม สิ่งใดไว้มากๆ สิ่งนั้นก็จะมีผลต่อเราทั้งในปัจจุบัน และอนาคต เพราะว่าใจเป็นสภาวะที่มีอานุภาพ และทรงจำสิ่งที่เราทำไว้ติด อยู่ในใจของเราตลอดเวลา คำว่าติดใจนี่ลึกซึ้ง ผงเข้าตาใช้ เวลาเชี่ยไม่นานก็ออก แต่ผงธุลีคือกิเลสที่ติดอยู่ในใจ ไม่รู้ว่า ต้องใช้เวลานานแค่ไหน ถึงจะชำระให้สะอาดบริสุทธิ์หมดจด จากกิเลสอาสวะเหล่านั้นได้ ดังนั้นเราต้องหมั่นฝึกฝนอบรมใจ ให้หยุดนิ่ง ให้สะอาดบริสุทธิ์เป็นประจำสม่ำเสมอ

พระลัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ใน วัตถูปมสูตร ว่า

“จิตเต สงกิลิฏฺเฐ ทุกฺคติ ปาฏิกงฺขา

เมื่อจิตเศร้าหมอง ไม่ผ่องใส ทุกคติเป็นอันหวังได้

จิตเต อสงกิลิฏฺเฐ สุคฺติ ปาฏิกงฺขา

เมื่อจิตไม่เศร้าหมอง มีความผ่องใส สุคติก็เป็นอันหวังได้”

อวิชชาคือความมืดมนของชีวิตที่ห่อหุ้มใจของเราไว้ทำให้ กำหนดเส้นทางที่จะดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางไม่ถูกต้อง

เส้นทางจอมปราชญ์ (๙)

๕๑๘

เหมือนเดินเข้าไปในอุโมงค์มืดๆ ไม่เห็นแสงเดือน แสงตะวัน ทำให้กำหนดจุดหมายปลายทางไม่ได้ โดยเฉพาะในขณะกำลังจะหลับตาลงโลก หากชีวิตไม่พบแสงสว่างแห่งบุญกุศลเป็นเครื่องนำทางชีวิตก็ดำดิ่งไปสู่ความมืดมิดจมลงไปสู่อบายภูมิทุกคติ วินิบาต นรก แต่ถ้าใครสั่งสมบุญเป็นประจำ ใจเกาะเกี่ยวอยู่กับพระรัตนตรัย อยู่กับสิ่งที่เป็นความบริสุทธิ์ และความดี ผลแห่งความดีและความเลื่อมใส จะเป็นเหตุให้เข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ เสวยสุขอันเป็นทิพย์

ในความเป็นจริงของชีวิต หลากๆ คนเคยผิดพลาด เผลอไพลไปทำบาปอกุศล แม้จะเป็นเพียงความผิดพลาดแค่ครั้งเดียว ก็อาจจะทำให้เราพลัดตกลงไปสู่อบายภูมิได้ สิ่งนี้มีอะไรเป็นเหตุ ความสงสัยเช่นนี้เคยเกิดขึ้นมาแล้ว ว่าเป็นไปได้หรือไม่ที่กรรมชั่วแม้เพียงเล็กน้อยจะส่งผลให้เกิดในทุคติ ส่วนกรรมดีแม้เพียงเล็กน้อยจะส่งผลให้ไปเกิดในสุคติได้ อะไรมีกำลังมากกว่ากันระหว่างบาป และบุญ

*พระยามิลินทร์ราชาเจ้าปัญญา ที่หลวงพ่อนำมาเล่าให้ฟังหลายคราวติดต่อกัน ได้ตั้งปัญหานี้กับพระนาคเสนเถระว่า

*มิลินทปัญหา (ฉบับแปลโดย ปุ้ย แสงฉาย)

เส้นทางจอมปราชญ์ (๙)

๕๑๕

“พระคุณเจ้าเคยกล่าวถ้อยคำให้โยมฟังว่า บุคคลใดทำแต่บาปอกุศลจนอายุได้ ๑๐๐ ปี ไม่ว่างเว้นเลยแม้แต่วันเดียว เมื่อตอนใกล้จะตาย มรณภัยมาเยือน แต่ขณะที่จะละจากโลกไปนั้น มีสติระลึกถึงพระพุทธรูป ครั้นทำกาลกิริยาแล้ว ด้วยอาณิสสแห่งการระลึกถึงพระพุทธรูป ทำให้ไปเกิดในสุคติสวรรค์ คำที่พระคุณเจ้าเคยเล่าให้ฟังนี้โยมไม่อยากจะเชื่อเลย ยังมีอีกข้อหนึ่งที่พระคุณเจ้าเล่าว่า ผู้ทำปาณาติบาตแม้เพียงครั้งเดียวก็ไปสู่นรกได้ คำนี้ก็รู้สึกว่าเป็นคำที่เชื่อยาก ขอจงแก้ไขปัญหากให้คลายสงสัยด้วยเถิด”

พระนาคเสนท่านได้อธิบายให้ฟังว่า “ขอถวายพระพร มหาบพิตร อุปปมาโน พุทฺโธ อานุภาพของพระพุทธรูปนั้น ไม่มีประมาณ หากมีจิตเลื่อมใสในพระพุทธรูปเจ้าผู้เลิศแล้ว ผลแห่งความเลื่อมใสนั้นจะเป็นเหตุให้เข้าถึงฐานะอันเลิศ จะบังเกิด ณ ที่ใด ย่อมเข้าถึงฐานะอันประเสริฐ ก่อนตายเมื่อจิตเป็นโสมนัส สหคตจิต คือจิตประกอบด้วยความโสมนัส เลื่อมใสในพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงเป็นเหตุให้ไปสู่สุคติ แต่กรรมใดที่ได้สั่งสมไว้ ย่อมไม่เคยไร้ผล เมื่อผลของกรรมดีหมดไป ลักวันหนึ่ง วิบากกรรมอันเผ็ดร้อน ย่อมตามส่งผลอย่างแน่นอน

ดูก่อนมหาบพิตร การที่บุคคลในโลกนี้ ทำความดีไว้มาก แต่ต้องไปบังเกิดในนรกเพราะทำปาณาติบาตครั้งเดียว เพราะ

❧ 0

ก่อนตายใจยินดีในบาป ไม่น้อมไปในกุศลกรรมที่ได้สั่งสมไว้
พระบรมศาสดาจึงตรัสไว้ว่า จิตฺเต สงฺกิลฺลฺเจ ทฺวคฺคตฺติ ปาฏิกงฺขา
เมื่อจิตเศร้าหมองไม่พองใส ทศตีย่อมเป็นที่ไปอย่างเดียว ดูก่อน
มหาบพิตร เปรียบเสมือนก้อนหิน คือผู้ประกอบอกุศลกรรม
เรือเปรียบเสมือนกุศลกรรม ถ้าใจยังยินดีในกุศลก็เหมือนก้อน
หินที่อยู่ในเรือ ย่อมไม่จมลงไปในน้ำ แต่หากวางก้อนหินลงในน้ำ
หินแม้เป็นเพียงก้อนเล็กๆ ย่อมจมลงสู่ก้นทะเล คืออบายภูมิ
ทั้งสี่

ดูก่อนมหาบัณฑิต บางคนในโลกนี้เป็นผู้ประมาทในชีวิต ทำแต่บาปอกุศลอย่างต่อเนื่อง บาปก็เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ โดยไม่ได้ทำบุญกุศลเลย ดุนาวาลำเล็กที่เต็มไปด้วยหินหลายร้อยเล่ม เกรียน มีแต่จะจมลงในมหาสมุทร เพราะฉะนั้นนักปราชญ์บัณฑิตผู้ไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต จึงหมั่นสั่งสมบุญกุศลไว้มากๆ ทำตนให้ปราศจากอกุศลทั้งหมด เพื่อจะได้ไปถึงฝั่งแห่งพระนิพพาน”

พระยามลिनที่ได้สัต์รับเถรเวลาแล้ว ให้สาธุการว่า
“พระคุณเจ้าแก้ปัญหาเช่นนี้ สมควรแล้ว แต่โยมยังมีความ
สงสัยอยู่หนักหนาว่า ระหว่างผู้สั่งสมบุญกุศลอยู่เป็นนิตยกับ
ทำความชั่วเป็นประจำ บุญจะมีกำลังมากกว่าบาป หรือว่าบาป

เส้นทางจอมปราชญ์ (๙)

๕๒๑

จะมีกำลังมากกว่าบุญ ขอพระคุณเจ้าช่วยวิชันนาแก้ไขปัญหาให้โยมได้รับฟังด้วยเถิด”

พระเถระได้ตอบไปว่า “มหาบพิตร บุญนี้แหละมีกำลังมากกว่า บาปมีกำลังน้อย พร้อมกับอธิบายให้ฟังว่า บุคคลที่ทำบาปอกุศล เมื่อทำไปแล้วมีแต่เดือดร้อนใจว่า เราได้ทำบาป การทำบาปกรรมนั้น ไม่มีผลเป็นความชุ่มชื่นใจเลยมีแต่กินแห่งแคลงใจ ต่างกับคนที่ทำบุญกุศล มีแต่ความปลื้มปิติยินดีเลื่อมใส ยิ่งคิดถึงบุญที่ตัวเองทำก็ยิ่งมีความปราโมทย์ บังเกิดความปีติโสมนัส จิตใจสงบระงับลงด้วยปีติโสมนัสนั้น ครั้นกายระงับเป็นกายปัสสัทธิ จิตตปัสสัทธิ คือ ความสงบแห่งจิตก็บังเกิดขึ้นเข้าถึงความสุขอันเกิดจากจิตสงบ เมื่อสุขบังเกิดขึ้นก็จะเป็นสมาธิที่เป็นสุขละเอียดประณีต

อานิสงส์ก็เจริญด้วยเหตุนี้แหละ มหาบพิตร เหมือนเรื่องในอดีต บุรุษผู้หนึ่งมีชื่อว่า เท้าขาด เป็นผู้มิจิตเลื่อมใสในพระพุทธเจ้า ถวายดอกบัวเป็นพุทธบูชา ด้วยบุญกุศลนี้ ทำให้ท่านประสบความสุขความเจริญถึง ๙๑ มหากัป เพราะฉะนั้นอาตมาจึงกล่าวว่า บุญนี้มีกำลังมาก ขอถวายพระพร”

พระยามลिनที่ได้ฟังคำวิชันนาของพระเถระ ก็ให้สาธุการว่ามีสติปัญญาเฉียบแหลม แต่ยังไม่หมด จึงถามต่อไปว่า

๕๒๒

“ในจำนวนคนที่รู้ว่าเป็นบาปกรรม แล้วทำบาปกรรมลงไปกับบุคคล ที่ไม่รู้ว่าเป็นบาปกรรมแล้วมากระทำบาปกรรมเข้าบุคคลสองประเภทนี้ เวลาไปเสวยผลกรรมทนทุกข์เวทนาในอบายภูมิ ฝ่ายไหนจะได้รับทุกข์เวทนามากกว่ากัน”

พระนาคเสนเถระจึงแก้ปัญหาว่า “มหาบพิตร คนที่ไม่รู้ว่าสิ่งที่ทำไปนั้นเป็นบาปกรรม เมื่อได้ทำบาปอกุศลนั้นไปแล้ว จะได้รับวิบากอันเผ็ดร้อน มากกว่าผู้ที่ทำความชั่วทั้งๆ ที่รู้” คำตอบของพระเถระทำให้พระยามิลินท์เพิ่มความสงสัยว่า “ทำไมเป็นอย่างนั้น พระคุณเจ้า ตามปกติแล้ว พวกอำมาตย์ของโยม ใครที่รู้ว่าเป็นความชั่วแล้วยังฝืนไปทำ จะต้องลงโทษให้หนักเพราะถือว่าทำผิดทั้งๆ รู้ แต่ทำไมพระคุณเจ้า จึงบอกว่า คนรู้จักบาปกรรมแต่ยังทำบาป ต้องเสวยทุกข์น้อยกว่า”

พระนาคเสนจึงอุปมาให้ฟังว่า “เหมือนชายผู้หนึ่งรู้ว่า ก้อนเหล็กแดงร้อน จึงจับก้อนเหล็กแดงนั้นด้วยความระมัดระวัง ส่วนอีกคนหนึ่งไม่รู้ว่าเหล็กร้อน เผลอไปจับเข้าเต็มที่ ระหว่างสองคนนี้ ใครจะรู้สึกร้อนมากกว่ากัน มหาบพิตร” พระยามิลินท์ไม่ลังเล ตอบทันทีว่า “คนไม่รู้ จะได้รับความร้อนมากกว่า” พระเถระจึงสรุปว่า “ข้อนี้อุปมาเหมือนคนที่ทำบาปกรรมโดยไม่รู้ว่าเป็นบาปอกุศล จะได้บาปมากกว่า เหมือนกับบุคคลไม่รู้แล้วไปจับก้อนเหล็กร้อนเข้า” คำอุปมาอุปไมยของพระเถระในครั้งนั้น

เส้นทางจอมปราชญ์ (๙)

๕๒๓

ทำให้พระยามิลินท์ทรงคลายความสงสัย แต่อย่างไรก็ตาม
ขึ้นชื่อว่าความชั่ว บาปอกุศลแล้ว ไม่ทำเสียเลยจะดีที่สุด
เพราะแม้จะได้บาปมากบาปน้อย ก็ไม่ควรทำเด็ดขาด

จากการสนทนาธรรมระหว่างนักปราชญ์ทั้งสองท่าน
จะเห็นได้ว่า โลกใบนี้เป็นประจักษ์ศูนย์กลางของการสั่งสมบุญ
และบาป เรามีสิทธิ์เลือกได้ว่าจะวางชีวิตของตัวเองไว้ตรงจุดไหน
ในฝ่ายบุญหรือฝ่ายบาป มนุษย์ผู้ไม่รู้ส่วนมากจะปล่อยชีวิต
ให้ประมาทมัวเมา ทำให้ตัวเองไปอยู่ในฝ่ายของบาปอกุศลอยู่
รำไป จึงเป็นหน้าที่ของพวกเราทุกคนที่จะต้องไปทำหน้าที่ชี้ทาง
สว่างให้กับเขาเหล่านั้น ได้รู้จักสั่งสมบุญบารมี และก็ทำหน้าที่
เป็นกัลยาณมิตรคอยชักชวนให้ชาวโลกหันมาทำหน้าที่ของตัวเอง
คือสั่งสมบุญบารมี โดยมีพระนิพพานเป็นเป้าหมาย โลกกำลัง
รอคอยพวกเราทุกคน จงก้าวเดินต่อไปเพื่อทำหน้าที่ตรงนี้
ให้สมบูรณ์ แล้วเราจะได้บุญมหาศาลติดตัวไปทุกภพทุกชาติ
จนกระทั่งถึงที่สุดแห่งธรรม

